

ALJAŠKA a ARKTICKÁ KANADA

Musilová V., Urbanová Z., Bi-Ge-Ze, 5. roč.

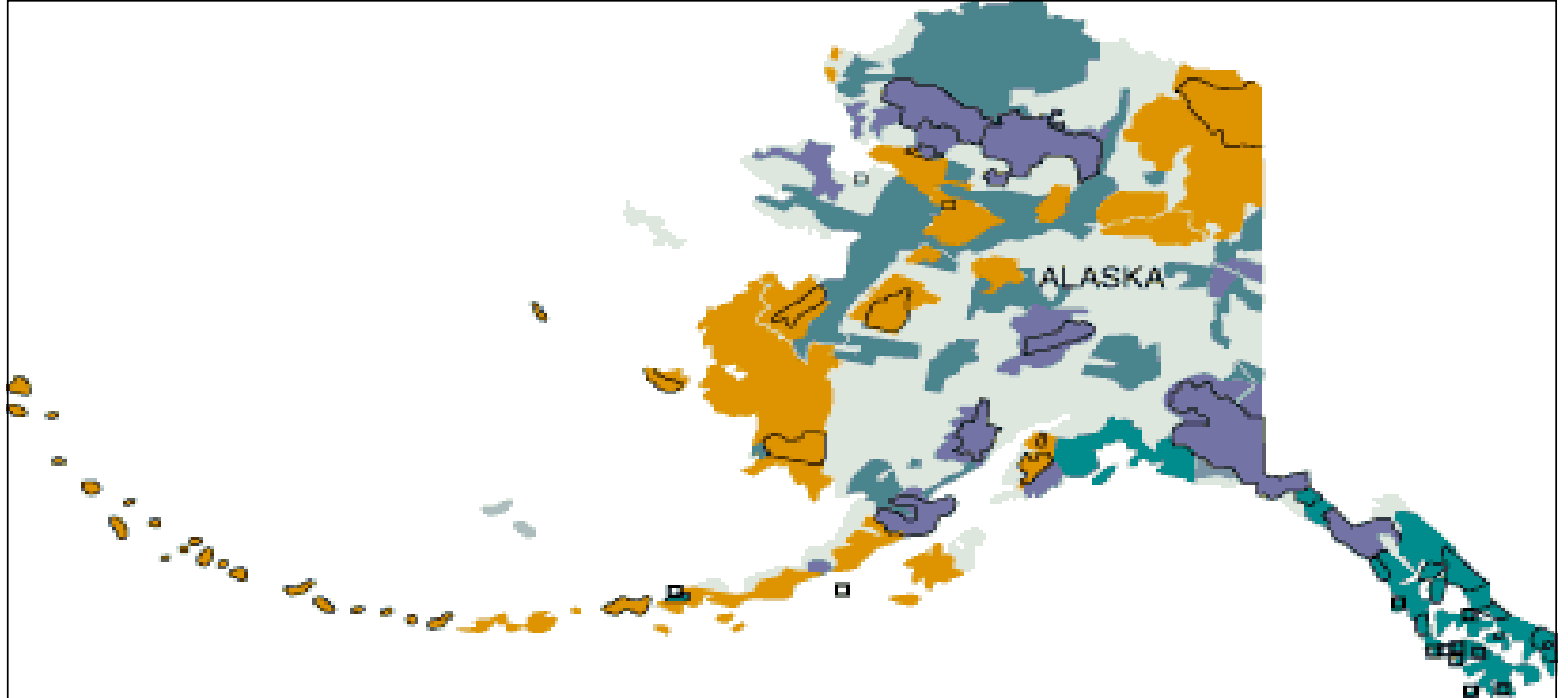
Nespoutaná divočina nebo krajina sešněrovaná ropovody a silnicemi?

Přírodní podmínky

- hory, centrální plošiny, jezernaté oblasti
- subpolární a polární oblast
- permafrost
- těžko dostupné, technicky náročné
- „environmental sensitivity“
- nutnost ochrany přírody
i z globálního hlediska
- CRYSYS

MAP LEGEND

- Wilderness Area
- National Park System
- National Forest System
- National Wildlife Refuge System
- Western Heritage Lands (BLM)

Osídlení

ALJAŠKA

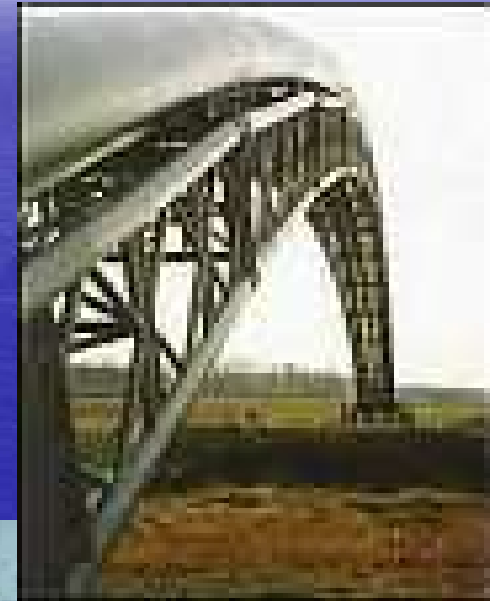
- první obyvatelé již před 30 až 40 tis. lety
- 17. st. - sibiřští kozáci
- 1867- Aljaška koupena USA za 7,2 mil. dolarů
- Aljaška dnes 330 000 obyvatel (16% původní obyv.)

ARCTICKÁ KANADA

- potomci nomádských kmenů, před 5000 lety
- první kontakt místních obyvatel s Evropany proběhl asi před 1000 lety – Vikingové, místo zvané Helluland („Místo plochých kamenů“)
- 1576 - britský námořník Sir Martin Frobisher z Yorkshiru – expedice tzv. Severozápadní cesta, spojující Evropu přes Arktidu s Čínou
- 1610 – Henry Hudson našel Severozápadní cestu
- konec 19. stol. - s příchodem Evropanů změna života
- Arktická Kanada 100 000 obyvatel (41% původní obyv.)

Černá horečka

- nález významného ložiska 1967 Prudhoe Bay
- intenzivní výzkum
- ropovod napříč Aljaškou
- nevratný vliv na přírodu a původní obyvatelé
- zákon o národních zájmech Aljašky a zachování země z roku 1980

Arktický NP nebo ropné vrty?

- mnoholetý spor o rozšíření těžby
- demokraté x republikáni
- „otevření Pandoriny skříňky“
- menší závislost USA na dovozu ropy
- podpora těžby namísto vývoje nových technologií nezávislých na ropě
- pochybnosti o velikosti ložisek
- expanze těžby v Arktidě (BP, ARCO)

Ekologické havárie

Havárie tankeru Exxon Valdez

- březen 1989
- 40 000 tun ropy
- zasaženo přes 2000 km pobřeží
- ještě po 15 letech patrné následky havárie
- nedbalost olejářských společností nebo lidské selhání?
- 7 miliard dolarů odškodné

- březen 2006 únik ropy ze zkorodovaného potrubí poblíž Prudhoe Bay
- 265 000 galonů ropy
- stárnutí systému
- pochybnosti o bezpečí a kvalitě systému

Nejsou to jen čísla!

- 1978 uniklo 700 000 galonů ropy
- 2001 střelou lovce do potrubí uniklo 285 000 galonů ropy
- 2006 uniklo 265 000 galonů
- zahynulo 250 000 mořských ptáků, 3800 mořských vyder, 300 tuleňů,.....

ekonomické zájmy x ekologické organizace

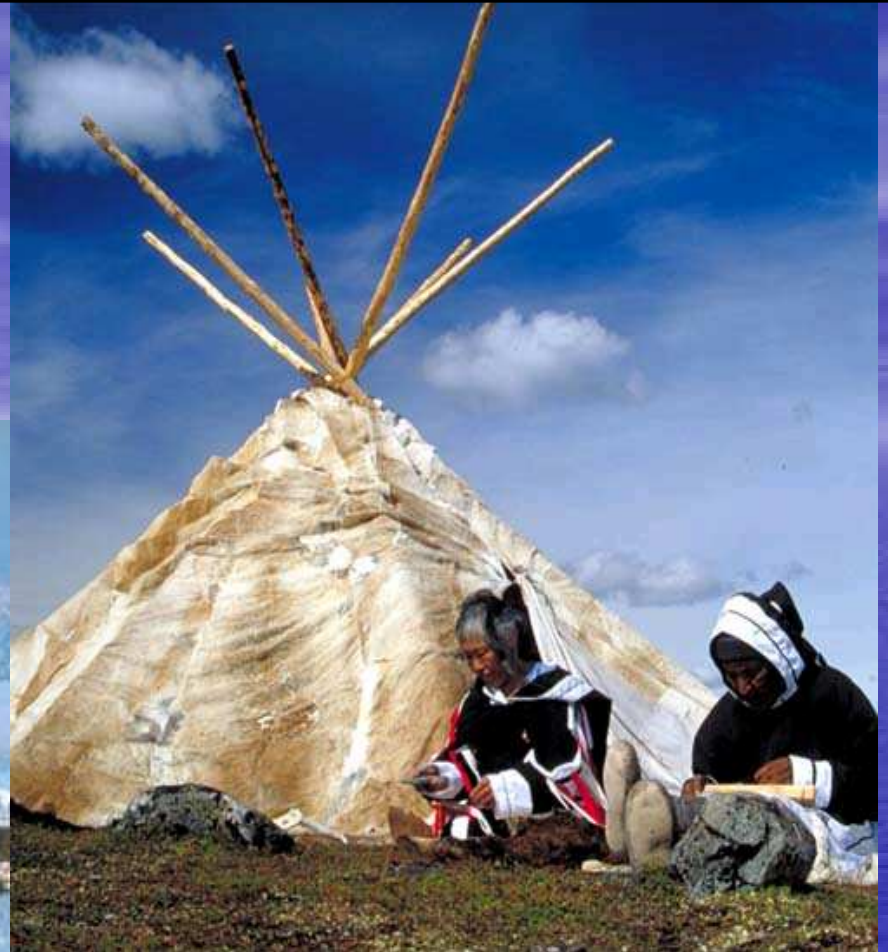
Inuité – „lidé“

x Eskymáci – „požírači syrového masa“

- ¼ Inuitů v Kanadě (41 tis.), dále Sibiř, Aljaška a Grónsko
- důležitá rodina a kmen
- stany z kůží, domy pokryté travou, iglů
- lov, rybolov – „peep-hole“, saně tažené psy, kajak
- kožešinové oblečení – typické kapuce a prodloužený zadní díl kabátu
- jazyk Inuktitut
- zruční řemeslníci

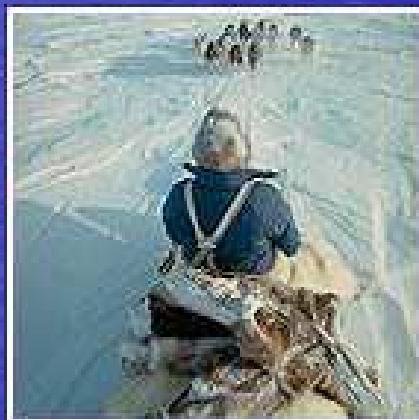

Tradiční soužití s přírodou x technické vymoženosti

Nunavut – „Naše země“

status: kanadské teritorium

hlavní město: Iqualit (cca 6000 obyvatel)

rozloha: 2,093,190 km²

(země: 1,936,113 km² – voda: 157,077 km²)

počet obyvatel: 29,300 (2004)

hustota obyvatel: 0,01 / km²

vznik: 1.4.1999

politika:

- zastoupení v parlamentu, sněmovně a senátu
- Inuit Circumpolar Conference
- Inuit Tapirisat of Canada – ITC
- právo na půdu, vodu, lov, nerostné suroviny

Problémy:

Sociální

- migrace do měst
- nízké vzdělání
- vysoká sebevraždnost
- alkoholismus, drogy
- nezaměstnanost
- sexuální obtěžování

Ekologické

- nová kultura Evropanů, jen používání nových věcí x nic neudržovat, nic neopravovat
- chybí centrální skládky či odvoze velkoobjemového odpadu
- lodní motory – zamořování řek a moře olejem

25.3.2005 Epidemie násilí v Nunaviku:

(článek z Nunatsiaq News)

- Leden: Teenager šel do školy v Kanqiqsujuaqu a brutálně zbil ředitele. Školní personál měl třídní schůzi a mezitím daný ředitel pomáhal organizovat sbírku CD s heavy-metalovou, rockovou a hip-hopovou hudbou, které měly být spáleny v místním evangelickém kostele.
- Únor: 17 letý mladík v Kuujjuaraapiku byl obviněn z vraždy prvního stupně a 21 letý mladík z vraždy druhého stupně, když zastřelili mladého muže po opilecké hádce. Další 15 letý chlapec byl odvezen do nemocnice s těžkými zraněními. Další zpráva: 50 letý zaměstnanec regionální samosprávy byl nalezen mrtev ve svém domě. Tři muži byli obviněni z vraždy prvního stupně. Všem bylo pod 25 let. Další zpráva: 18 letý muž v Salluitu šel do školy, střelil svého 43 letého učitele do krku. Potom zbraň obrátil proti sobě. Březen: Opět v Salluitu, jiný teenager přiložil pistol ke krku dalšímu členu rodiny zavražděného učitele.

Zdroje dat:

- Hynek A., Kovaříková L. (2003): Geografie Kanady, MU Brno.
- Šnajder B. (1977): Tulákem po všech polednicích , Orbis Praha,
- www.blisty.cz
- www.canada.cz
- www.gov.nu.ca
- www.greenpeace.cz
- www.koktejl.cz
- www.novinky.cz
- www.nunavuttourism.com
- www.petrol.cz
- www.rozhlas.cz
- www.stats.gov.nu.ca
- www.stoplusjedna.newton.cz
- www.technolog.cz
- www.nunavutparks.com
- <http://www.dnr.state.ak.us/>
- <http://www.alaskanative.net/>
- <http://www.alaskais.com/alaskamap.htm>
- <http://mujweb.cz/cestovani/alaska>
- <http://www.arctic.uoguelph.ca/>
- <http://polar.nrcan.gc.ca>
- <http://collections.ic.gc.ca/arctic/english.htm>
- <http://www.socc.ca/>
- <http://maps.grida.no/arctic/>